

VEFAT

M. Semih İRTEŞ CAHİDE KESKİNER HAYATI (1931 - 2018)

Cahide KESKİNER (1931-2018)

1931 yılında İstanbul Kuruçeşme’de dünyaya geldi. 1953 yılında Topkapı Sarayı Nakkaşhanesi’nde Süheyl Ünver Hoca ile başlayan tezyinat eğitimi haftada bir gün olmak üzere 1957 senesine kadar kesintisiz devam etmiştir. Cahide Hoca bu yıllarda hocası Süheyl Ünver ile birlikte Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesindeki yazma eserlerin tezhip, minyatür ve cilt kapaklarındaki desenleri yakından inceleme ve çalışma fırsatı bulmuş, bu yıllar tezhip sanatı eğitimi ile dolu dolu geçmiştir. Farklı üslup ve okulların üretimleri olan eserleri hocası ile birlikte tetkik etmesi Cahide Hocanın tezyini sanatlardaki bilgi ve görgüsünü hızla artırmasını sağlamıştır.

1957 yılında Orhan Keskiner Beyefendi ile evlenmiş, 1958 yılında sevgili kızları Ferda dünyaya gelmiştir.

1957-1961 yılları arasında Salı günleri Topkapı Sarayı Cuma günleri İstanbul Üniversitesi Merkez Binadaki Süheyl Ünver Beyin derslerine devam ederken o dönemde Süheyl hocanın misafirleri Yahya Kemal Beyatlı, Halil Ethem, Rektör İsmail Gürkan, Tahsin Öz, İbnülemin Mahmut Kemal gibi devrin âlim ve sanatkâr kişilerinin katılımları ile eğitici sohbetlerden -kendi ifadesiyle- çok feyz almıştır.

1965 yılında İstanbul Yıldız Porselen Fabrikası’na Türk Süsleme Sanatları uzmanı olarak atanmış, nakışlı porselenlerin tasarımlarını hazırlamıştır. 8 yıl görev yaptığı bu işletmede Hocası Süheyl Bey ile

süsleme sanatları arşivini kurmuş aynı zamanda porselen tekniğinin alt yapısını da öğrenmiştir. Bu dönemde Tünel'de açmış olduğu seramik atölyesinde de minyatürlü, nakışlı pano ve evani parçalar üretmiş, ortaya koyduğu eserler dönemin aksesuar ve turistik mağazalarında en önemli ürünler olarak dikkat çekmiştir.

70'li yıllar Cahide Keskiner için tezyinat alanındaki kazanımlarını değerlendirdiği ve detayların çözümü üzerinde çalışmalar yaptığı yıllardır. Hoca sanatında 20 yılı geride bırakmış, yıllar içerisinde elde ettiği bilgi ve belgeleri konularına göre tasnif etmiş, kişisel arşivini oluşturmuştur. 1978 yılında Azade Akar'la birlikte hazırladıkları Türk Süsleme Sanatında Motif ve Desen kitabı bu konuda çalışanlar için önemli bir kaynak olmakla birlikte tezyinat yönlendiricisi özelliği taşır.

1980 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Topkapı Sarayı Müzesinde başlatılan Uygulamalı Türk Süsleme Sanatları Kursları'nda Eğitim ve Yönetim Kurulu Başkanlığı'na getirilmiştir. Osmanlı Türk Sanatının önemli bir yönetim merkezi olan Topkapı Sarayı Cahide Hocanın eğitime başladığı, yetiştiği ve yetiştirdiği yer olarak çok önemlidir. Topkapı Sarayı Nakışhanesinin mazideki sultanlara hizmet veren nakkaşlar topluluğunun üretimlerinden hız alan hocamız, hocasından öğrendiği bilgi ve becerileri kendi yorum ve katkıları ile talebelerine vermiştir. Bugün Topkapı Sarayı Süsleme Kursu tezyini sanatlar eğitimi açısından önemli bir merkezdir.

1982 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Geleneksel Türk Süsleme Sanatları Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak

çalışmalarını sürdürürken başka atölyelerde de eğitim faaliyetlerini devam ettirmiştir. Ayrıca kendisine ait olan Keskiner Tezhip ve Minyatür Atölyesinde eğitim ve sanatsal faaliyetlerini aksatmadan sürdürmüştür.

Yoğun eğitim ve arşiv çalışmalarının yanında özellikle minyatür çalışmalarının hocanın gönlüne daha çok yatkın olduğu bilinir. Bunda önemli faktör Hocanın geleneksel sanatlara başlamadan önce devam ettiği Ressam Şeref Akdik Bey'in etkisidir. Zira Şeref Akdik Bey'den aldığı çağdaş resim eğitimi ileriki yıllarda minyatür çalışmaları için iyi bir altyapı oluşturmuştur. Bu iki resim disiplininin sentezinin ortaya çıkardığı yorumlar Cahide Hocanın resim üslubunu meydana getirmiştir. Onun bu yorumlarında özellikle Anadolu kadınlarının yaşamlarından kesitler ön plandadır. Ayrıca Hz. Mevlana'ya olan sevgi ve bağlılığı Mevlana portreleri, semazenler, zikir sahneleri ve Mevlevi kültürü ile ilgili tablolar yapmasını sağlamıştır. Konulu olan resimlerinde sembolik ifadelerle anlatımı gerçekleştirmesi onun sanat gücünün büyüklüğündendir.

Türk Tezyini Sanatlarının ciddi bir envanterinin ve arşivinin yapılacağı, konusunda uzman kişilerin bir araya geleceği Türk Tezyini Sanatları Merkezi projesi hocanın en önemli hedeflerinden biriydi. 2004 yılında Milli Saraylara bağlı Şale Köşkünde kurulan bu merkez maalesef yetkili mercilerin projeyi basit bir kurs gibi düşünmelerinden dolayı istenilen hedefe ulaşamamıştır.

Tevazu, zerafet ve hizmetleriyle sarsılmaz bir sanat bütünlüğüne kavuşmuş 65 yıllık sanat yaşamını kısa başlıklar içinde

anlatmaya çalıştığım büyük üstadımız vefatına kadar birçok talebe yetiştirmiş ve pek çok eser üretmiştir. Minyatürlerini içeren albümü 2008 yılında Zeytinburnu Belediyesi tarafından “Sanatta Ellinci Yılı” vesilesiyle “Cahide Keskiner Minyatürler Kitabı” adıyla kitaplaştırılmıştır.

Yurt içi ve yurt dışında açmış olduğu kişisel ve karma sergilerin yanı sıra, tezyini sanatlarla ilgili birçok makale yazmış ve 5 adet kitabı yayınlanmıştır.

2002 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Mevlana Büyük Ödülü, 2012 yılında Kültür ve Sanat Büyük Ödülü, 2016 yılında Yaşayan İnsan Hazinesi Ödülü başta olmak üzere sanat hayatı boyunca birçok ödüle layık görülen, Cahide Keskiner Hocamız 14 Kasım 2018’de 87 yaşında hayata veda etmiştir. Cenazesi 15.11.2018 günü Şakirin Camii’inde kılınan namazın ardından Karacaahmet Mezarlığına defnedilmiştir.

Eserleri

- Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif, Trecüman Sanat ve Kültür Yayınları, 1978.
- Türk Motifs, Turing ve Otomobil Kurumu, 1989.
- Çocuklar İçin Türk Motifleri ile Çizim ve Boyama Kitabı, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı, 1990.
- Türk Süsleme Sanatlarında Stilize Çiçekler: Hatâi, T.C. Kültür Bakanlığı, 2000.

-Minyatür Sanatında Doğa Çizim ve Boyama Teknikleri, T.C. Kültür Bakanlığı, 2004.

Resim 1. Merhume Cahide KESKİNER Hanımefendi ile Semih İRTEŞ Beyefendi

Resim 2. Merhume Cahide KESKİNER Hanımefendi ile Semih İRTEŞ Beyefendi